duiding

Partijprogramma's uitgespit: stikstof en vergunningen

duiding

Na twee intense landbouwdebatten is het onmiskenbaar: landbouw is dit jaar een cruciaal verkiezingsthema. VILT dook in de partijprogramma's van alle Vlaamse politieke partijen om uit te spitten waar de partijen hun accenten leggen en waar ze vaag blijven. In deze negendelige artikelreeks beginnen we met een vergelijking van de standpunten op vlak van stikstof en vergunningenbeleid. Onderwerpen die in voorgaande verkiezingen nauwelijks werden besproken, maar nu prominent aanwezig zijn in elk partijprogramma. Welke overeenkomsten zijn er te vinden, en waar lopen de standpunten uiteen?

23 MEI 2024 – LAATST BIJGEWERKT OM 30 MEI 2024 19:25

Lees meer over:
Verkiezingen '24
stikstof
omgevingsvergunning

Na een lange strijd van onderhandelingen, evenwichten vinden, adviezen opvragen en veel gekibbel vonden de coalitiepartners Open Vld , cd&v en N-VA eind vorig jaar een stikstofakkoord. "Een jurdisch robuust akkoord dat tegemoetkomt aan alle kritiek van de Raad van State", noemde minister-president Jan Jambon (N-VA) het toen. Een statement dat onmiddellijk door velen werd neergesabeld. Ook tijdens de stemming van het decreet in het parlement namen de meerderheidspartijen liever andere woorden in de mond. Zo lieten ze verstaan dat het een tijdelijk decreet is dat Vlaanderen naar 2030 moet loodsen, waarbij het de opdracht zal zijn voor de nieuwe regering om de volgende stappen te nemen. Het standpunt dat het stikstofdecreet niet het eindpunt is, wordt door alle drie de partijen overgenomen in hun verkiezingsprogramma, mits enige nuance. De coalitiepartners vinden elkaar ook in grote lijnen over het standpunt dat ze bij de Europese Commissie willen aankloppen om Vlaanderen meer flexibiliteit te geven inzake de stikstofproblematiek, en dat de vergunningsprocedures efficiënter aangepakt moeten worden. Al lijken de meningen wel verdeeld over de uitwerking ervan.

Open Vld

Hoewel het akkoord perspectief biedt aan landbouwers, moet de volgende Vlaamse regering volgens de liberalen werk maken van een gemoderniseerd stikstofkader waarbij gekozen wordt voor een uitstootmodel in plaats van een neerslagmodel. "In kader van de instandhouding van speciale beschermingszones hebben we momenteel een stikstofkader uitgewerkt dat uitwerking heeft tot 2030", staat te lezen in het partijprogramma. Voor de periode nadien wil Open Vld zo snel mogelijk in gesprek met de Europese

nieuws

Wat wijzigt er tegenover het vorige stikstofakkoord?

14 NOVEMBER 2023

nieuws

Vlaams Parlement keurt stikstofdecreet goed

24 JANUARI 2024

Commissie met de vraag om meer rekening te houden met de Vlaamse context. Ook het actualiseren van onze natuurdoelen aan klimatologische en socio-economische omstandigheden maakt deel uit van de oplossing.

De liberale partij ziet dat landbouwers en andere ondernemers afhaken door de complexiteit en lange duurtijd van de vergunningsprocedures. “Daarom moeten we zien dat er minder vergunningen nodig zijn en dat als je ze nodig hebt, je ze sneller krijgt”, klinkt het. Bovendien mogen adviezen bij omgevingsvergunningsaanvragen enkel nog richtinggevend zijn. “Een negatief advies van een adviesinstantie maakt het moeilijk voor vergunningverlenende overheden om aan belangenafweging te kunnen doen, onder andere omdat hoewel niet-bindend, dergelijke negatieve adviezen vaak zo zijn opgesteld dat er zelfs gemotiveerd nauwelijks kan van worden afgeweken”, luidt de argumentatie.

Cd&v

Als het concreet over stikstof gaat, moet er ook volgens cd&v op korte termijn werk gemaakt worden van een degelijk onderbouwde en voorbereide omslag van het huidige depositiebeleid naar een toekomstig emissiebeleid. “Alle uitstoot van alle sectoren en bronnen moet meegenomen worden om de verantwoordelijkheden te bepalen. Bij het verdelen van de doelstellingen moet er ook rekening gehouden worden met zowel de geleverde inspanningen als de nog beschikbare reductiemarges”, aldus cd&v.

Cd&v wil ook dat de speciale beschermingszones geëvalueerd en geoptimaliseerd worden, om het evenwicht tussen biodiversiteit en andere maatschappelijke doelstellingen te vrijwaren. “De tientallen jaren geleden bij Europa aangemelde natuurgebieden (de Speciale Beschermingszones) zijn niet alleen talrijk maar meestal klein en versnipperd. Het gevolg is dat tal van gebieden in de omgeving van dergelijke zones beperkingen opgelegd krijgen en sommige activiteiten zelfs verboden worden. We dringen er dan ook op aan dat, in samenspraak met Europa, een grondige herschikking gebeurt om de ecologische waarde te verhogen en de socio-economische nadelen te verminderen”, klinkt het.

Tegen 2027 wil de partij ook dat de toewijzing van de instandhoudingsdoelen is beëindigd zodat er geen zoekzones meer overblijven, en iedereen zo weet of hij in of dichtbij een natuurgebied woont. In dat kader wil cd&v er bij de Europese instellingen op aandringen om de vogel- en habitatrichtlijn van respectievelijk 1979 en 1992 te actualiseren. Daarbij wil het de vereiste ‘zekerheid’ dat een plan of project ‘de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aanpassen’ laten vervangen door een realiseerbare en controleerbare vereiste. Wat die realiseerbare en controleerbare vereiste is, wordt niet gepreciseerd in het programma.

Landbouwers zijn voor cd&v in de eerste plaats ondernemers en verdienen daarom hetzelfde respect en vergunningsmogelijkheden als andere bedrijfsleiders. De partij streeft daarom naar een stabiel en rechtszeker investeringskader. Net zoals Open Vld en N-VA vinden de christendemocraten dat daar efficiëntere vergunningsprocedures bij horen, “inclusief een speciaal regelluw kader om bepaalde investeringen en innovatieve toepassingen toe te laten”.

> **“Rechters kijken louter naar het juridische en hebben te weinig oog voor technische aspecten, waardoor uitspraken in arresten vaak haaks staan op de technische inhoud en realiteit.**
>
> N-VA

N-VA

N-VA-fractieleider Wilfried Vandaele verwees in januari naar het decreet als “het hoogst haalbare, maar onvermijdelijk”. En net als zijn coalitiepartners verwijst zijn partij in het partijprogramma graag naar het jaar 2031. Maar waar cd&v en Open Vld stellen om in 2031 over te schakelen naar een emissiebeleid, schrijft N-VA dat de volgende regering moet onderzoeken of er kan worden overgeschakeld. Ook wil de partij het gesprek aangaan met de Europese Commissie, specifiek dan om de mogelijkheden te bekijken met betrekking tot de problematiek van zeer stikstofgevoelige habitats in dichtbevolkte regio’s. “En als regelgeving een te grote impact heeft op onze bedrijvigheid, dan zorgen we voor een vrijstelling”, klinkt het. Net als cd&v neemt ook N-VA op dat er samen met Europa besproken moet worden of en hoe de versnipperde Speciale Beschermingszones kunnen worden herschikt in functie van een lagere socio-economische impact, en een betere realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Op vlak van vergunningsbeleid bouwt het N-VA partijprogramma verder op één van de laatste wapenfeiten van minister van Omgeving Zuhal Demir: de vergunningsprocedure sneller laten verlopen. Daarbij willen ze voor vergunningsprojecten die van ‘groot

algemeen en maatschappelijk belang' ook een snelrecht in beroepsprocedures verder uitbouwen, waardoor er sneller de nodige ingrepen worden gesteld om de Vlaamse welvaart te verzekeren. Of landbouwprojecten onder groot algemeen en maatschappelijk belang vallen, is niet gespecifieerd. Al doet het afgelopen beleid vermoeden van niet. Verder wil N-VA de regelgeving vereenvoudigen zodat omgevingsambtenaren een meer rechtszekere vergunning kunnen afleveren.

nieuws

Fundamentele bezwaren Raad van State over stikstofdecreet blijven overeind

22 JANUARI 2024

De Vlaams-nationalistische partij wil ook enkele veranderingen in de omgevingsrechtspraak zien. De partij vindt dat rechters louter kijken naar het juridische en te weinig oog hebben voor technische aspecten, waardoor uitspraken in arresten vaak haaks staan op de technische inhoud en realiteit. Dit wil de partij tegengaan door een 'rechtertechnicus' in het leven te roepen die de rechter ondersteunt in de complexe omgevingsmaterie. Verder wil de partij tegengaan dat rechters wetenschappelijk studiewerk zomaar in twijfel trekken, en economische en sociale belangen niet mee in overweging nemen. Naar Amerikaans voorbeeld wil N-VA, net zoals Open Vld overigens, ook kennelijk kwaadwillige of roekeloze beroepen, die enkel tot doel hebben om projecten te vertragen, bestraffen. "We moeten misbruik van het recht bestrijden om de rechtvaardigheid en betrouwbaarheid van ons systeem te herstellen", klinkt het.
Het verkiezingsprogramma stelt ook dat nieuwe technologie gemobiliseerd moet worden om klimaatslimme landbouw te ondersteunen, die bijdraagt aan groene groei en de structurele transitie naar duurzame en weerbare mondiale voedselsystemen. In een reactie aan de redactie laat N-VA ook weten dat dit ook ammoniakemissiereducerende (AER) technologie inhoudt zolang het bijdraagt aan het finale doel. Een mobilisatie van technologie werd nochtans eerder op de lange baan geschoven door minister van Omgeving Zuhal Demir (N-VA) die de heropstart van het Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt (WeComV), dat zich buigt over de erkenning van AER-technieken, lang uitstelde.

Stikstof brengt oppositie samen

Dat de oppositie haar kritiek voor het stikstofdecreet niet schuwde, is een understatement. Alle partijen hebben op een gegeven moment naar het decreet verwezen als juridisch broddelwerk. "Dit lamentabel beleid leidt tot nog meer onzekerheid voor landbouwers en ondernemers en is geen oplossing op lange termijn", aldus Mieke Schauvliege, fractievoorzitter van Groen, in januari. Hiermee haalde Schauvliege een tweede bezwaar aan waar de oppositiepartijen zich als één blok achter schaarden. "Daarnaast staat het ook vol versoepelingen ten voordele van meer stikstof en ten nadele van de natuur", meende de politica verder waarmee ze terug het gelijkgestemde blok verdeelde.

> **"Wij willen geen beleid waarin de wetenschap enkel opportunistisch wordt aangehaald als het de politieke plannen uitkomt**
>
> Vlaams belang

Vlaams Belang

Vlaams Belang herhaalt in het verkiezingsprogramma waar de partij vanuit de oppositie al even voor pleit: een volledige herziening van het stikstofakkoord, onder toezicht en begeleiding van een expertencommissie, die op een wetenschappelijke en objectieve manier de kosten en baten van de nieuwe stikstofwetgeving afweegt op economisch, sociaal en ecologisch vlak. "Via deze wetenschappelijk expertencommissie willen we een eerlijk beleid voeren", luidt het. "Geen beleid waarin de wetenschap enkel opportunistisch wordt aangehaald als het de politieke plannen uitkomt."
Volgens Vlaams Belang wordt de landbouwer onnodig hard aangepakt, en is het stikstofbeleid zelfs naar Europese normen erg streng. Daarnaast bekritiseert de partij de Vlaamse regering voor langdurige politieke spelletjes, hypocrisie en een inconsistentie van het beleid dat zorgt voor grote onzekerheid bij de landbouwers. De extreemrechtse partij schaart zich in haar verkiezingsprogramma achter enkele voorstellen die cd&v op de onderhandelingstafel legde zoals de mogelijkheid voor doorgeven van uitstootrechten aan andere bedrijven in de buurt en gelijke vergunningsdrempels voor landbouw en industrie, een voorstel dat uiteindelijk de eindstreep niet haalde. Concretere of meer voorstellen die de herziening van het stikstofakkoord zou kunnen inhouden, haalt Vlaams Belang niet aan.
Als enige partij betrekt Vlaams Belang ook de Vlaamse visserijsector in het stikstofverhaal. "Het stikstofdebat stopt niet bij de landbouwsector. Te hoge stikstofconcentraties leiden er tot een hoge groei aan algen. Deze hoge concentraties zijn ook slecht voor het visbestand en dus uiteindelijk ook voor de sector", aldus Vlaams Belang die hierbij niet ontkent dat er te hoge stikstofconcentraties zijn. Volgens de partij is stikstof in de Noordzee niet alleen afkomstig van de landbouw- of visserijactiviteit,

maar speelt de afvoer van het stedelijk afvalwater en de industriële scheepvaart een grote rol. Anders dan Groen en Vooruit gelooft Vlaams Belang wel in een focus van verdere constructieve innovaties in de sector.

> **We verlenen omgevingsvergunningen opnieuw voor een bepaalde duur, niemand heeft het recht om voor eeuwig het milieu te belasten**
>
> Vooruit

Vooruit

Vooruit weidt in zijn verkiezingsprogramma niet breed uit over de stikstofproblematiek. Enkel dat de partij wil dat de hoeveelheid stikstof die veehouders mogen uitstoten afgebouwd moet worden afhankelijk van hun productiemethodes en de locatie van de landbouwactiviteiten. Hierbij verzekeren ze dat landbouwers gecompenseerd zullen worden als ze hierdoor verplicht moeten sluiten en via reconversie niet verder willen. Daarnaast stapt de partij af van het principe dat Vlaanderen alleen de strikt minimale Europese normen toepast. “Uit de onderzoekscommissie PFAS-PFOS is gebleken dat die lakse houding rond vervuilende en ongezonde stoffen zorgt voor bijkomende milieu- en gezondheidsrisico’s”, staat te lezen.

Daarnaast vindt Vooruit dat niemand het recht heeft om het milieu voor eeuwig te belasten. Daarom wil de partij af van omgevingsvergunningen voor onbepaalde duur. “Met vergunningen voor bepaalde duur kunnen nieuwe inzichten en de best beschikbare technieken zo snel als mogelijk worden geïmplementeerd”, klinkt het. “Omgevingsvergunningen moeten ook worden ingetrokken als de voorwaarden ervan niet worden nageleefd, of als de volksgezondheid ernstig in het gedrang komt.”

Vergunningverlenende besturen moeten vergunningsaanvragen ook grondiger beoordelen en beslissingen beter onderbouwen, vinden de socialisten, die hierbij hetzelfde standpunt als N-VA innemen. “Zo worden vergunningen minder vatbaar voor fouten en vernietiging.” Hierbij wil Vooruit de lokale en Vlaamse adviesinstanties versterken waardoor het provinciaal niveau als vergunningverlenende overheid overbodig wordt.

Anders dan de meerderheidspartijen, liet de partij bij monde van Bruno Tobback tijdens de totstandkoming van het stikstofdecreet meerdere malen weten geen fan te zijn van de cruciale rol die technologische innovatie speelt in het decreet. "Inzetten op technologieën zoals luchtwassers is een valse oplossing. We weten al lang dat het toezicht daarop mank loopt en dat ze vaak niet meer zijn dan een (dure) stalversiering”, aldus Tobback.

nieuws

Politiek reageert op stikstofakkoord: "Boeren en natuur betalen de prijs"

14 NOVEMBER 2023

Groen

Ook Groen hekelt, net als Vooruit, al langer het vertrouwen dat de meerderheidspartijen in innovatieve technieken hebben. “We weten nu al op voorhand dat de ingeschreven reducties van de technologie niet gehaald zullen worden. Dit zorgt ervoor dat je een theoretische bubbel opmaakt, die in de praktijk niet gerealiseerd wordt”, aldus Schauvliege. Het partijprogramma van Groen boort hierop verder: “We willen landbouwers helpen om uit de vicieuze cirkel te stappen van dure leningen voor grote stallen, luchtwassers, aangepast veevoer”, luidt het bij de groene partij, die net zoals Vooruit kleinschalige landbouw hoog in het vaandel draagt. “De landbouwers die hun activiteiten stop zetten of verminderen, moeten daarvoor correct vergoed worden. Maar veel beter is als we boeren helpen om te schakelen naar duurzame landbouwvormen. Het stopzettings- en reconversiebeleid in het kader van het PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) kan hierop afgestemd worden.”

Groen wil werken aan een eenduidig vergunningsbeleid, zonder al te veel uitzonderingsregels. “De grote hoeveelheid aan achterpoortjes, in de vorm van uitzonderingsregels die doorheen de jaren in de codex ruimtelijke ordening werden ingeschreven en waardoor veel zonevreemde activiteiten mogelijk blijven, worden geschrapt”, schrijft de partij in haar programma. “De procedures om een omgevingsvergunning te verkrijgen moeten rechtszeker zijn, de afgeleverde beslissingen van hoogstaande kwaliteit. Deze kunnen niet afhankelijk zijn van politieke willekeur.” Het verhogen van de drempel tot beroepsprocedures hoort niet thuis bij het eenduidig vergunningsbeleid dat Groen voor ogen heeft. Groen is overigens ook gekant tegen de vergunningenhervorming die op de laatste plenaire vergadering van deze legislatuur goedgekeurd werd door de meerderheidspartijen. Tot slot wil Groen net zoals Vooruit "de eeuwigdurende vergunningen afschaffen". Anders dan Vooruit vermeldt Groen hierbij wel dat deze afschaffing voor "industriële bedrijven" zou tellen. Of Groen de landbouwsector bij industriële bedrijven rekent staat niet verduidelijkt bij deze passage.

PVDA

De Partij van de Arbeid is van mening dat de stikstofcrisis de onzekerheid die er al was in de landbouw, alleen maar heeft aangewakkerd. “Door het “juridisch prutswerk is er nog steeds geen wetgevend kader”, aldus PVDA. Volgens de communisten is

het “ronduit oneerlijk” dat de Vlaamse regering de industrie milder wil behandelen dan de landbouw. Landbouwers hebben duidelijk beleid nodig om te weten welke investeringen ze nog mogen doen. Duidelijk beleid en investeringen zijn immers noodzakelijk om de omslag te maken naar een duurzame landbouw.
Een oplossing om uit de stikstofcrisis te raken, schuift ook PVDA niet meteen naar voor. Wel stelt de partij dat banken boeren te veel dwingen om te intensiveren en de schaal van hun bedrijf te vergroten. Dat heeft geleid tot “megastallen met honderden dieren die veel stikstof uitstoten”. Een publieke investeringsbank die boeren financiert moet de noodzakelijke ecologische transitie vergemakkelijken, luidt het.

Nieuwe partijen, nieuwe inzichten?

Volgens de nieuwe partij BoerBurgerBelangen (BBB), die ontstaan is door de stikstofcrisis, mag het stikstofakkoord helemaal op de schop. De partij pleit voor een ‘realistisch en haalbaar stikstofakkoord’. "We willen het stikstofakkoord zorgvuldig herzien, steunend op nauwkeurige data en agrarisch-wetenschappelijk advies, om effectieve oplossingen versneld te kunnen implementeren”, klinkt het.
De partij pleit ervoor om meer duidelijkheid te voorzien in milieudossiers, en de doelen haalbaar te houden voor het gemiddelde landbouwbedrijf. "Ons doel is wetgeving te creëren gebaseerd op realistische doelen, meetbaar met heldere resultaten, zonder onbereikbare limieten of drempelwaarden, en met passende sancties bij eventuele overtredingen."
Ook de nieuwkomer Voor U wil komaf maken met het huidige stikstofakkoord. In het zeer beknopte twaalfpuntenprogramma van de partij, waar landbouw wel een plaatsje in krijgt, stelt de partij net zoals BBB dat een nieuw akkoord nodig is op basis van juiste, reële cijfers en agro-advies van de landbouwers zelf. “De overheid moet realistische normen opleggen en ze mag geen enkel landbouwbedrijf stopzetten”, luidt het nog.

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen
Crafted by Brigada